REGIONAL DEVELOPMENT MANAGEMENT

DOI: 10.46340/eujem.2021.7.3.7

Vasyl Golian, ScD in Economics

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2502-4573>

Lutsk National Technical University, Ukraine

Yurii Pohuliaiko

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1640-2832>

Lutsk National Technical University, Ukraine

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A TOOL FOR INVESTMENT AND INNOVATION SUPPORT OF REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

Василь Голян, д. е. н.

Юрій Погуляйко

Луцький національний технічний університет, Україна

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

It is established that the prospects for social and economic recovery of the region depend on the combination of the potential of the public sector and private capital, which is fully ensured through the implementation of public-private partnership agreements. It is proved that a characteristic feature of the regulatory support of public-private partnership in Ukraine is the lack of a systematic approach to the institutionalization of the main forms and types of partnership relations between public and private partners. It is proved that one of the most common forms of public-private partnership in the world practice is a concession. Analysis of receipts of concession payments to the consolidated budget of Ukraine in 2011-2020 showed that public-private partnership institutions are in a latent state. Studies have shown that in the current conditions, favourable institutional prerequisites have been formed for the diversification of forms of public-private partnership, which are consolidation of administrative districts, completion of the process of creating amalgamated territorial communities, land and budget decentralization, updating the legislation on the lease of state and municipal property. It is proved that in the domestic legislation it is necessary to institutionalize two main forms of public-private partnership: 1) transfer of state and municipal assets for use; 2) creation of statutory and non-statutory associations with the participation of state (municipal) and private partners. It is established that the main types of public-private partnership, which provides for the transfer of state and municipal assets for use, are concession, lease, production sharing agreements, property management agreement. It is proved that the main types of public-private partnership, which provides for the creation of associations of public (municipal) and private partners, include a joint venture agreement, an association, a cluster, and the creation of joint ventures. It is proved that the priority areas for concluding public-private partnership agreements in the short term are projects of modernization of municipal infrastructure, renewal of drainage and irrigation systems, and development of the waste management industry.

Keywords: public-private partnership, institutional background, united territorial community, concession, production sharing agreement, cluster.

Постановка проблеми. Прискорення процесів децентралізації вимагає диверсифікації джерел, форм та методів інвестиційно-інноваційного забезпечення реалізації пріоритетів соціально-економічного розвитку регіону. Більше того, необхідна інституціоналізація механізмів інвестування проєктів оновлення, модернізації, реконструкції та технічного переоснащення основного капіталу, які дадуть можливість прискорити нарощення впливань фінансових ресурсів у публічний та корпоративний сектор, а також у сектор домашніх господарств.

Як показує передовий іноземний досвід, перспективи соціально-економічного піднесення територіальних утворень залежать від поєднання потенціалу публічного сектора та приватного капіталу, що повною мірою забезпечується через реалізацію угод державно-приватного партнерства (ДПП). Саме угоди державно-приватного партнерства виступають дієвою альтернативою приватизації інфраструктурних об'єктів та забезпечують муніципалізацію територіально-майнових комплексів. Незважаючи на багаторічну трансформацію інституціональної архітектури національної, регіональної та комунальної економіки, розвиток державно-приватного партнерства не набув необхідних масштабів, тому й не вдається повною мірою використати потенціал місцевого самоврядування та регіональних органів державної виконавчої влади в частині ефективнішого використання об'єктів державної та комунальної власності на основі залучення додаткових інвестицій та інноваційного оновлення основного капіталу. Тому набула надзвичайної актуальності проблема інституціоналізації угод державно-приватного партнерства як важливого інструменту інвестиційно-інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях вітчизняних вчених обґрунтовуються різноманітні підходи до інституціоналізації угод державно-приватного партнерства як альтернативи приватизації та вагомої детермінанти інвестиційно-інноваційного забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. Необхідність інституціоналізації угод державно-приватного партнерства випливає з твердження Т.Єфименко про те, що цей інститут вважається альтернативою приватизації перш за все у стратегічно важливих для національної економіки сферах. Саме ці угоди забезпечують об'єднання ресурсів держави і приватного сектора, а також компенсують «провали» ринку та держави і завдяки чому досягається синергійний ефект¹.

На думку О.Полякової, Т.Ліпської та О.Кучинської, державно-приватне партнерство є одним із сучасних механізмів залучення фінансування до державного бюджету, що діє через партнерство органів влади та з одним або декількома приватними підприємствами. Взаємодія державного та приватного сектору заснована на договорі співробітництва між органами державної влади та приватними підприємствами, при якому ресурси обох сторін об'єднуються з розподілом відповідальності та відшкодувань для довгострокової співпраці².

Є.Нагорний розглядає укладання угод державно-приватного партнерства через призму ефективності реалізації інвестиційних проєктів, зокрема через призму задоволення інтересів інвесторів та стейкхолдерів³.

Тобто у працях вітчизняних вчених інститути державно-приватного партнерства розглядаються як альтернатива приватизації та як ефективний механізм фінансування інвестиційних проєктів, однак недостатньою мірою є ідентифікованими форми та види партнерських відносин, що не дає можливості виділити принципи взаємодії державних (комунальних) та приватних партнерів в частині забезпечення соціально-економічного піднесення регіону.

Цілі статті. Метою даної статті є ідентифікація передумов, основних форм та видів державно-приватного партнерства як важливого інструменту інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку регіону в умовах поглиблення децентралізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство», державно-приватне партнерство – це співробітництво між державою України, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності» здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук

¹ Єфименко, Т. І. (ред.) (2011). *Податки в інституційній системі сучасної економіки*. Київ: НАН України, Ін-т екон. та прогноз.

² Полякова, О. М., Ліпська, Т. І., Кубинська, О. М. (2020). Державно-приватне партнерство як елемент механізму розвитку транспортної інфраструктури. *Економічний вісник*, 2, 44-52.

³ Нагорний, Є. О. (2018). Удосконалення системи моніторингу та контролю при реалізації проєктів ДПП в Україні. *Інтелект XXI*, 6, 127-132.

України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів)¹.

Прикметною рисою нормативно-правового забезпечення державно-приватного партнерства є відсутність системного підходу до інституціоналізації основних форм та видів партнерських відносин між державними та приватними партнерами. Тим більше, що поглиблення процесів децентралізації, зокрема укрупнення адміністративних районів та завершення процесу створення об'єднаних територіальних громад, вимагає розширення специфікації тих форм партнерських відносин, які даватимуть можливість регіональним органам державної виконавчої влади ефективніше використовувати комунальні та державні активи. Зокрема стаття 5 Закону України «Про державно-приватне партнерство», виокремлює такі форми державно-приватного партнерства як концесійний договір, договір управління майном, договір про спільну діяльність, інші договори. Таке надмірно узагальнене представлення специфікації форм державно-приватного партнерства створює інституціональні розриви при формуванні механізму регуляторного впливу на учасників партнерських відносин, що по-суті з самого початку створює прецеденти для входження в суперечність угод державно-приватного партнерства з іншими положеннями господарського права.

Відсутність розширеної специфікації форм державно-приватного партнерства в статті 5 відповідного закону також звужує інституціональний коридор для передачі в довгострокове користування комунальних та державних активів, а також розпоряджання цими активами на основі створення статутних та нестатутних об'єднань. Фактично нинішня законодавча регламентація форм державно-приватного партнерства суперечить класичним атрибутами та сутнісним характеристикам партнерських відносин між державою (територіальною громадою) та суб'єктами приватного підприємництва, що сформувалися в іноземній та вітчизняній економічній літературі.

Маркером латентного стану реалізації угод державно-приватного партнерства, зокрема концесійних договорів, є символічна величина по мірках нашої країни концесійних платежів, які надходять до Зведеного бюджету України. Концесійні платежі стягуються як за користування об'єктами державної власності, так і об'єктами комунальної власності. За період 2011-2020 років в динаміці надходжень концесійних платежів до Зведеного бюджету України як за користування об'єктами державної власності, так і за користування об'єктами комунальної власності не спостерігається чітко вираженого спадного чи зростаючого тренду, що свідчить про високий рівень турбулентності в питаннях укладання угод між державними (комунальними) та приватними партнерами. В цілому за аналізований період до публічних бюджетів надійшли символічні суми концесійних платежів. Зокрема у 2011 році до Зведеного бюджету України надійшло 3 млн грн концесійних платежів за користування об'єктами комунальної власності, у 2014 році – 8,7 млн грн, у 2017 році – 12,9 млн грн, у 2020 році – 7,3 млн грн. Суттєво не вплинуло на динаміку надходжень концесійних платежів за користування об'єктами комунальної власності і прискорення в 2016-2020 роках процесів поглиблення децентралізаційних процесів (рис. 1).

Основна причина полягає в тому, що законодавство про угоди державно-приватного партнерства є надмірно уніфікованим і не закладає необхідних стимулів для органів місцевого самоврядування щодо укладання угод з приватними партнерами як щодо розбудови інфраструктурних об'єктів, так і щодо модернізації індустрії поводження з відходами. Не корелює з тенденцією надходжень концесійних платежів за користування об'єктами комунальної власності до Зведеного бюджету України тенденція надходжень названих платежів за користування об'єктами державної власності. Зокрема у 2011 році надходження концесійних платежів за користування об'єктами державної власності становили 0,3 млн грн, у 2014 році – 3,6 млн грн, у 2017 році – 7,0 млн грн, у 2020 році – 0,006 млн грн. Основною причиною надходжень мізерних сум концесійних платежів за користування об'єктами державної власності виступила нерозвиненість концесійного законодавства.

За окремі роки часового інтервалу 2011-2020 років спостерігався значний варіаційний розрив у величині питомих ваг концесійних платежів за користування об'єктами державної власності та концесійних платежів за користування об'єктами комунальної власності в загальних надходженнях концесійних платежів до Зведеного бюджету України. В цілому ж частка концесійних платежів за користування об'єктами комунальної власності переважала. Тобто сьогодні спостерігається в цілому місцева зорієнтованість концесійних договорів, а не концесійний режим користування активами, які перебувають у державній власності.

¹ Закон про державно-приватне партнерство, 2010 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>> (2021, квітень, 28).

Рис. 1. Надходження концесійних платежів до Зведеного бюджету України у 2011-2020 роках*

*розраховано за даними Державної казначейської служби України

Ураховуючи поглиблення процесів децентралізації, зокрема завершення процесу створення об'єднаних територіальних громад, виникає необхідність в диверсифікації джерел інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку територіальних утворень. В регіонах аграрної спеціалізації, де спостерігається низький рівень концентрації фінансових ресурсів та відсутні полюси промислового росту, важливого значення набуває нарощення інвестиційних впливів в реалізацію інноваційних проєктів, що дасть можливість використати наявні резерви соціально-економічного піднесення регіонів та територіальних громад. В такій групі регіонів інвестиційна активність значною мірою визначається політикою органів місцевого самоврядування та органів регіональної виконавчої влади в частині підвищення інвестиційної привабливості державних та комунальних активів.

Більше того, відсутність потужних промислових центрів вимагає використання різноманітних інституціональних форм підприємницької діяльності, зокрема форм, які дають можливість поєднати зусилля держави і місцевого самоврядування та суб'єктів приватного підприємництва. Ефективною формою інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку регіону виступає укладання угод державно-приватного партнерства, що дасть можливість поєднати потенціал держави і місцевого самоврядування з потенціалом підприємницького сектора. Водночас наявна специфікація сфер застосування угод державно-приватного партнерства не дає можливості регіональним та місцевим органам влади повною мірою використати наявні резерви для підвищення рівня підприємницької активності та залучення інвестицій в інноваційні проєкти.

З огляду на поглиблення децентралізаційних процесів та перенесення центрів тяжіння у діловій активності публічного сектора на рівень територіальних громад і наявність численних екзогенних та ендегенних ризиків у зв'язку з інституціоналізацією права приватної власності на сільськогосподарські земельні активи і черговою фазою великої приватизації, сьогодні виникла необхідність у диверсифікації форм та видів державно-приватного партнерства, щоб розширити інституціональний коридор діяльності органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в частині користування та розпоряджання державними та комунальними активами, а також в частині їх спільного використання із суб'єктами підприємницької діяльності або ж передачі в короткострокове та довгострокове користування приватним партнерам. Для такої диверсифікації також сформувалися необхідні інституціональні передумови, котрі випливають з адміністративно-територіальної реформи, реформи децентралізації влади і місцевого самоврядування, а також оновлення законодавчого підґрунтя передачі в оренду державних та комунальних майнових комплексів (рис. 2).

Однією із сприятливих інституціональних передумов диверсифікації форм та видів державно-приватного партнерства є укрупнення адміністративних районів, що розширює ареал регуляторного впливу районних державних адміністрацій на здійснення окремих видів діяльності на основі використання державних та комунальних активів і які потребують залучення приватних партнерів. Такими видами діяльності в адміністративних районах, особливо районах, де домінує поселенська сільська мережа, є здійснення комплексу агролісомеліоративних робіт, зокрема створення захисних лісосмуг, для упередження проявів вітрової ерозії ґрунтів; розбудова індустрії поводження з відходами як побутовими, так і відходами сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва.

Така індустрія поводження з відходами сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва має передбачати створення матеріально-технічної бази збору, сортування та переробки відходів і виготовлення на їх основі різноманітних видів твердого біологічного палива у вигляді пелет та брикетів, що має вагоме значення для забезпечення населених пунктів енергетичними ресурсами з відновних джерел. Також укрупнення адміністративних районів супроводжується підвищенням рівня концентрації фінансових ресурсів у районних бюджетах, що відповідно створює додатковий ресурс для фінансування об'єктів господарської інфраструктури на основі поєднання ресурсно-виробничого потенціалу з приватним партнером.

Ще більш вагомою інституціональною передумовою для диверсифікації угод державно-приватного партнерства є завершення процесу створення об'єднаних територіальних громад, які поряд з додатковим ресурсом на розвиток місцевої інфраструктури, що надходить з державного бюджету, отримують додатковий ресурс у вигляді підвищення рівня концентрації податків, зборів та неподаткових платежів на рівні бюджетів місцевого самоврядування, що підвищує можливості виконавчих комітетів місцевих рад вступати в партнерські відносини із суб'єктами приватного підприємництва в частині реалізації проєктів оновлення, модернізації та реконструкції місцевої інфраструктури. На рівні територіальних громад важливого значення набуває укладання угод державно-приватного партнерства щодо розбудови індустрії поводження з побутовими відходами

Рис. 2. Передумови диверсифікації форм державно-приватного партнерства в системі інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку регіонів*

*сформовано авторами

як з метою збереження і зміцнення місцевих природних ландшафтів, недопущення забруднення повітря, упередження небезпечного впливу на природні водні джерела, так і з метою створення ресурсної бази для виробництва газоподібного біологічного палива, яке є дешевшим за традиційні види палив, виготовлених з викопних вуглеводнів, що частково дасть змогу вирішити проблему забезпечення енергетичних потреб населених пунктів та домогосподарств.

Важливою складовою укладання угод державно-приватного партнерства на рівні територіальних громад є також участь в партнерських відносинах з приватним бізнесом комунальних підприємств, які здійснюють розпоряджання та користування певним видом муніципальних активів. Це зокрема об'єкти водопостачання та водовідведення, колекторно-дренажні системи, фільтраційні поля. Комунальні підприємства, володіючи певною матеріально-технічною базою та певним обсягом обігових коштів, у переважній більшості перманентно відчують інвестиційний дефіцит, що не дає їм можливості забезпечити інноваційно-технологічну модернізацію комунальної інфраструктури. Укладаючи угоди державно-приватного партнерства, комунальні підприємства на основі обумовлених в цій угоді зобов'язань сторін отримують можливість користуватися фінансовими та матеріальними ресурсами приватного партнера та поступово впроваджувати у практику господарської діяльності інноваційні технології, зокрема у сферу водозабезпечення, водовідведення, водоочистки, поводження з відходами, здійснення гідромеліоративних та агролісомеліоративних заходів.

Потенціал об'єднаних територіальних громад в частині укладання угод державно-приватного партнерства значно збільшився після схвалення законопроекту № 2194 «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин»¹, який передбачає передачу земель сільськогосподарського призначення державної власності поза межами населених пунктів у комунальну власність територіальних громад. Також даний законодавчий акт фактично робить територіальні громади основним суб'єктом регуляторного впливу на земельні відносини, передаючи їм ліву частку повноважень Держгеокадастру. За експертними оцінками територіальні громади отримають близько 5 млн га сільськогосподарських земель державної власності поза межами населених пунктів, що створить значний територіальний ресурс для активізації ділової активності, посилення процесів урбанізації, розвитку аграрного підприємництва та багатьох видів несільськогосподарської діяльності.

Додатковим підґрунтям для розширення сфери застосування угод державно-приватного партнерства стало оновлення законодавства про оренду державного та комунального майна, зокрема схвалення Закону України «Про оренду державного та комунального майна»². Даний законодавчий акт усуває ряд інституціональних бар'єрів, які заважали дотриманню принципів прозорості та конкурентності при передачі державних та комунальних активів в оренду суб'єктам підприємницької діяльності.

Виходячи з перерахованих сприятливих інституціональних передумов для диверсифікації угод державно-приватного партнерства, першочергового значення набуває внесення відповідних змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство» щодо інституціоналізації основних форм державно-приватного партнерства. Виходячи з передового іноземного досвіду та теоретичних напрацювань вітчизняних вчених, вважаємо, що варто узаконити дві форми державно-приватного партнерства. Перша форма передбачає передачу державних та комунальних активів у користування на основі відповідної специфікації видів партнерських відносин: концесії, оренди, угод про розподіл продукції, договорів лізингу, договорів управління майном. Друга форма передбачає створення статутних та нестатутних об'єднань за участю державних (комунальних) та приватних партнерів через укладання договорів про спільну діяльність, створення асоціацій, кластерних утворень, спільних підприємств. Це є принципова позиція, яка має бути врахована у вітчизняному законодавстві, щоб внести чіткість щодо конкретних видів партнерських відносин і тим самим усунути інституціональні пастки та інституціональні розриви у використанні державних та приватних активів.

Незважаючи на те, що світова практика довела високу ефективність концесійного режиму розбудови інфраструктурних об'єктів та користування певними видами матеріальних активів,

¹ Закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин, 2021 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#Text>> (2021, квітень, 28).

² Закон про оренду державного та комунального майна, 2019 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>> (2021, квітень, 28).

в Україні реалізація інвестиційних та інноваційних проєктів на основі концесії не набула навіть критично необхідних масштабів через надмірну кількість законодавчих та нормативних прогалин.

При виборі пріоритетів укладання концесійних договорів держава та територіальні громади мають враховувати численні ризики, оскільки мова йде про передачу в користування суб'єктам підприємницької діяльності, зокрема іноземним, життєво необхідних об'єктів виробничої інфраструктури. Тому концесія не може поширюватися на передачу територіальних ресурсів та тих ресурсів, які забезпечують стійкість природних біогеоценозів і фактично визначають сприятливі умови для життєдіяльності місцевого населення.

Важливою складовою диверсифікації угод державно-приватного партнерства є повноцінна інституціоналізація у вітчизняному законодавстві угод про розподіл продукції, які є надзвичайно поширеними у практиці діяльності в різних країнах світу. Для України, де спостерігається високий рівень енергомісткості національної економіки, та відчувається перманентний дефіцит енергоносіїв власного виробництва, надзвичайно важливим є застосування такого виду угод про державно-приватне партнерство, щоб залучити інвестиції великих іноземних надрокористувачів у розвідку, освоєння та видобуток корисних копалин в Україні. Переваги таких угод полягають в тому, що державний партнер є безпосереднім учасником процесу господарського освоєння мінерально-сировинного потенціалу і забезпечує контроль за діяльністю іноземного партнера в частині дотримання ним господарського та природоохоронного законодавства.

За нинішніх умов неусталеності інститутів розвитку регіонів та територіальних громад пріоритетною є участь органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в діяльності статутних та нестатутних об'єднань за участю державних (комунальних) та приватних партнерів через реалізацію договорів про спільну діяльність, створення асоціацій та кластерів, створення спільних підприємств. Саме за нинішнього рівня турбулентності вітчизняного законодавства перевага має надаватися даній формі державно-приватного партнерства. У міру визрівання інституціональних передумов функціонування комунального сектора економіки та реформи системи корпоративного управління доцільно надавати перевагу тим формам державно-приватного партнерства, які базуються на передачі прав користування державних та комунальних активів.

В контексті прискорення інноваційних процесів в системі соціально-економічного розвитку регіонів найбільш прийнятною формою державно-приватного партнерства є кластерні утворення, які передбачають нестатутну співпрацю органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів вищої освіти, проєктних організацій, фінансово-банківських установ та виробничих підприємств. Саме в кластерному утворенні забезпечується реальна взаємодія сектору державного та муніципального управління з підприємницькими структурами та освітянськими закладами. Структуроутворюючим елементом кластерного утворення є інноваційне ядро. Інноваційним ядром, як правило, виступають виробничі підприємства, які є основою територіального комплексоутворення. Участь органів місцевої влади в кластерах, призначенням котрих є покращення надання соціально значущих послуг та виробництво конкурентоспроможної продукції, забезпечує спрощення доступу виробничих підприємств до територіальних ресурсів та до різного роду комунікацій. Виходячи з досвіду функціонування кластерів в окремих регіонах України, необхідно відмітити, що саме цей вид державно-приватного партнерства забезпечує реальну інтеграцію освіти, науки та виробництва і прискорює продукування і впровадження інновацій та фактично перетворює заклади вищої освіти у полюси росту регіональної економіки.

Внесення відповідних змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство», зокрема щодо інституціоналізації форм та видів партнерських відносин і тим самим формування сучасного інституціонального підґрунтя для імплементації передового іноземного досвіду укладання угод державно-приватного партнерства у вітчизняну практику регіонального та місцевого розвитку спрямоване на те, щоб підвищити фінансову віддачу використання державних та комунальних активів через зростання надходжень концесійних та орендних платежів, надходжень частини чистого прибутку державних та комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань до публічних бюджетів, а також забезпечити збільшення обсягів залучення іноземних та вітчизняних приватних інвестицій в модернізацію комунальної інфраструктури, що у підсумку призведе до створення додаткових робочих місць, диверсифікації регіональної економіки та модернізації комунальної інфраструктури.

Аксіоматичним є факт того, що нової якості соціально-економічного розвитку територіальних утворень можна досягти за рахунок впровадження інноваційних форм розвитку господарства адміністративних областей та районів, а також об'єднаних територіальних громад. За нинішніх умов

тотального бюджетного дефіциту як на загальнонаціональному, так і в більшості випадків на регіональному та місцевому рівнях досягти позитивних зрушень в частині розбудови комунальної інфраструктури та модернізації підприємств державного та комунального сектора можна через диверсифікацію угод державно-приватного партнерства.

Висновки з дослідження. Виходячи з рівня інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів України та враховуючи резерви, які містить підвищення ефективності використання державних та комунальних активів для соціально-економічного піднесення територіальних утворень, пріоритетними напрямками впровадження угод державно-приватного партнерства як інструменту інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку адміністративних областей та територіальних громад виступають: інтеграція освіти, науки та виробництва через встановлення партнерських відносин між закладами вищої освіти, науково-дослідними установами та виробничими підприємствами щодо надання освітніх, науково-технічних та консалтингових послуг як важливої передумови формування полюсів росту в регіонах України; налагодження розвідки, освоєння та видобутку корисних копалин, в першу чергу корисних копалин місцевого значення як важливої передумови зменшення дефіциту викопних вуглеводнів та інших видів паливно-енергетичних ресурсів; модернізація систем водопостачання, водовідведення, водоочистки, оновлення колекторно-дренажних систем та очисних споруд, впровадження нових систем водопідготовки на підприємствах комунального водопостачання та на промислових і сільськогосподарських підприємствах; реконструкція міжгосподарських та внутрішньогосподарських мереж гідротехнічних споруд зрошувальних та осушувальних систем, оновлення протипаводкових, протиповеневих дамб, розбудова інфраструктури упередження шкідливої дії вод на населені пункти та сільськогосподарські угіддя; розбудова індустрії поводження з побутовими та промисловими відходами через модернізацію і реконструкцію діючих, а також створення нових полігонів складування відходів для подальшої їх утилізації, захоронення чи спалення, в тому числі і використання в якості ресурсної бази для виробництва газоподібного біологічного палива; формування біоенергетичних сегментів в аграрному та лісовому секторах через налагодження регіональних систем збору, сортування та переробки відходів сільськогосподарського, лісгосподарського та деревообробного виробництва для виготовлення паливних деревних продуктів як альтернативного джерела забезпечення енергетичних потреб територіальних громад.

References:

1. Yefymenko, T. I. (2011). Podatky v instytutsiinii systemi suchasnoi ekonomiky [Taxes in the institutional system of the modern economy]. *NAN Ukrainy, Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia* [NAS of Ukraine, Institute of Economics and prediction]. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Poliakova, O. M., Lipska, T. I., Kuchynska, O. M. (2020). Derzhavno-pryvatne pidpryemstvo iak element mekhanizmu rozvytku transportnoi infrastruktury. [Public-private partnership as an element of the transport infrastructure development mechanism]. *Ekonomichnyi visnyk* [Economic bulletin], 2, 44-52. [in Ukrainian].
3. Nahorni, Ye. O. (2018). Udoshkonalennia systemy monitorynhu ta kontroliu pry realizatsii proektiv DPP v Ukraini. [Improvement of the monitoring and control system for the implementation of PPP projects in Ukraine]. *Intelekt XXI* [Intelligence XXI], 6, 127-132. [in Ukrainian].
4. *Zakon Ukrainy pro derzhavno-pryvatne partnerstvo, 2010* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law of Ukraine About public-private partnership, 2010 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>> (2021, April, 28). [in Ukrainian].
5. *Zakon Ukrainy pro vnesannia zmin do deiakych zakonodavchych aktiv Ukrainy shchodo vdoshkonalennia systemy upravlinnia ta derehuliatii u sferi zemelnykh vidnosyn, 2021* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law of Ukraine On amendments to certain legislative acts of Ukraine concerning the improvement of the management system and deregulation in the field of land relations, 2021 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#Text>> (2021, April, 28). [in Ukrainian].
6. *Zakon Ukrainy pro orendu derzhavnoho ta komunalnoho maina, 2019* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law of Ukraine on lease of state and municipal property, 2019 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>> (2021, April, 28). [in Ukrainian].